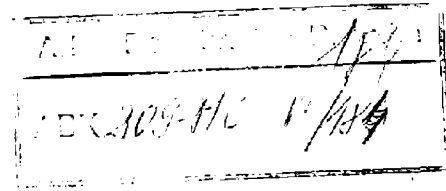

Uspj

ARHIV BOSANSKE KRAJINE
BANJA LUKA

KARABEGOVIĆ OSMAN:

" BANJALUČKA SREDNJOŠKOLSKA I STUDENTSKA OMLADINA "

L E G E N D A:

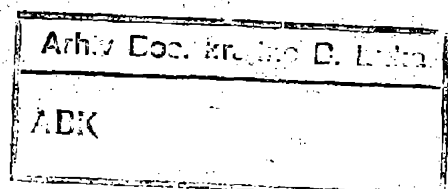
- 4 stranice kucanog teksta dobivenog iz M^uzeja "Kozare" u Prijedoru 11. 6. 1976. godine
- SADRŽAJ SJEĆANJA: rad u udruženju "Mlada Jugoslavija" ; o gimnazijskom i študentskom periodu autora ;
- PERIOD: 1931-1938.godine
- original u Muzeju "Kozara" u Prijedoru a kopija u Arhivu Bosanske krajine

Osnan KARABEGOVIĆ:

BANJALUČKA VREDNOSKOLSKA I STUDENTSKA OMLADINA

Još u dječkim danima, u Banjoj Luci smo razvijali političku aktivnost kroz udruženje "Mlada Jugoslavija". U ovom udruženju rad je bio veoma razgranat. Bržali smo predavanja, vodili diskusije i sl. Bilo je to negdje krajem 1931. i početkom 1932. Na ovoj način, vršilo se političke dioba među djacima banjalučke gimnazije. Na jednoj strani dolazili su se, tako da kažem, lijevo orijentisani djaci, dok su na drugoj strani bili klerikalci i nacionalisti. Radilo se uglavnom kroz udruženje, čija grupa, na čelu sa Bogdanom Jerkovićem, predsjednikom udruženja, uspostavila je vezu sa djacima drugih škola /sa učiteljskom i drugim školama/. Tako smo držali zajedničke sastanke, vodili diskusije i donosili zaključke. Čak se poslije toliko godina teško sjetiti mnogih učesnika, ipak bih spomenuo neke: Vladetu Vasića, braću Kovačeviće, Skakića, Radu Bičinu, a još ih je bilo. U toku našeg rada i aktivnosti, bili smo zapaženi i povezivali se sa reakcionarnim profesorima koji su joj pri tome pomagali. Bili smo čak pripremili i vodili dječki štrajk, kojim smo pružili otpor: da ne idemo poslije pođne u školu. Istina, nisu to bili neki veći zahtjevi, ali nismo dolazili na predavanja. Štrajk se uglavnom završio na tome što je 15 djaka istjerano iz škole. Ja sam tada bio u VIII-om razredu gimnazije. Poslije sam morao da odem u Sarajevo, da nastavim školovanje.

U Sarajevu nisam imao nikakvog dodira s pokretom. Inače, mi koji smo došli iz Banje Luke bili smo od jednog broja djaka i profesora poprilično gledani i nazivani komunistima. Neki

profesori su nas u razgovoru provocirali, ali smo se mi mirno držali, jer nam je bilo važno da položimo maturu. Godine 1932. završio sam VIII razred i maturu i vratio se u Banju Luku. Uskoro sam bio uhapšen i promlaćen. U zatvor sam dospio na dostavu jednog djake iz gimnazije. Pušten sam iz zatvora pod pritiskom banjalučke javnosti. Kada sam izašao iz zatvora saznalo se i vidjelo da sam bio promlaćen, jer su mi ledja bila crna od batljanja. Ovo je u gradu mobilisalo demokratske elemente i Udrugu opoziciju; protestovali su protiv metode kojim se služi banjalučka policija. Govorilo se da se uvođi metoda glavnjače.

Poslije sam otišao u Zagreb, na studije. Upisao sam se na veterinaru. U to vrijeme, godine 1932, već sam bio primljen u ZKJ. Primio me je Safet Filipović, koji je tada bio u partijskom rukovodstvu u Banjoj Luci. Dakle, kao član ZKJ otišao sam na Veterinarski fakultet u Zagreb. Odmah sam se uključio u partijski život. Postojale su partijske organizacije po fakultetima. Učestvovao sam u studentskom pokretu, u demonstracijama, u okupljanju studentskih udruženja i drugim aktivnostima koje je sprovodila napredna studentska omladina. Godine 1934. poslije ubistva Bračevića na Beogradskom univerzitetu, organizovali smo demonstracije u znak solidarnosti sa beogradskim studentima. Zbog toga sam bio uhapšen i protjeran u Banju Luku.

Bilo je to pred petomajске izbore, kada se osjetio v veliki opozicioni pokret masa. Osnati su dani petomajskih izbora, kada je diktature bila oslabljena, a Udruga opozicija dobila dosta glasova, ali nije došla na vlast, već vlada Milana Tođadinovića. Režim je u to vrijeme morao da popušta. Održavane su velike demonstracije demokratskih snaga u zemlji i pritisak je bio ogroman. I u Banjoj Luci su održavani skopovi Udruge opozicije.

Arhiv Bos. krajiine B. Luka

ABK

Sjećam se velikog masovnog zбора na kome smo i mi banjalučki studenti učestvovali i tražili da imamo svoga govornika na ovom zboru. Međutim, predstavnici Udruženja opozicije, među kojima je jedan od vodećih Branko Đubrilović, nisu nam dozvolili da predstavnici studenata govore. Đubrilović je rekao: "Mi govorimo umjesto vas". Bilo je i tuđe sa policijom na skupovima povodom izbora i poslije izbora. Ja sam poslije 1936. otišao u Beograd da nastavim studije, ali na medicinskom fakultetu.

U Beogradu sam se opet uključio u politički rad. Bio sam član rukovodstva univerzitetskog komiteta partije i član Akcionog odbora. Radio sam sve do 1938. godine, do odlaska na odsluženje kadrovske roka u bivšu jugoslavensku vojsku, učestvujući u društvenom i političkom životu studentske omladine Beogradskeg univerziteta. Bio sam član partijske organizacije na Medicinskom fakultetu.

Za vrijeme ljetnjeg raspusta, mi smo odlazili u svoja mjesta i tamo se uključivali i radili u partijskim organizacijama. Ovdje smo unosili mnogo svježine i elana u rad partijskih organizacija. Ja sam radio i u studentskom društvu KAF-u, zatim kulturno-umjetničkom društvu "Delagije". Posebno su studenti bili angažovani u političkom radu, tako da je taj rad bio usko povezan sa našim životom i radom na Univerzitetu. U stvari, partijske organizacije na Univerzitetu bila je naša priprema za revolucionarni rad u narodu, među radnicima, studentima i srednjoškolskom omladinom. Ovaj pokret u Banjoj Luci je bio vrlo širok. Tu je bio i demokratski pokret građanske opozicije, radnički i sindikalni pokret, studentsko udruženje također je bilo vrlo aktivno, zatim djevojačke organizacije, tako da je Komunistička

Arhiv Rep. krajevo B. Luka

ABK

partija, iako nije bila brojna, bila vrlo popularna i uticajna u ovim masovnim organizacijama, pa je pokret predstavljao važnu političku snagu u gradu. Razvili smo živu saradnju sa predstavnicima udružene opozicije. Bili smo u stanju da izvedemo mase na ulice, kao prilikom češke krize, i u drugim prilikama, da izadje desetine hiljada.

U to vrijeme, u Banjoj Luci je postojao Mjesni komitet partije, sa partijskim organizacijama u gradu, u preduzećima, zatim je djelovala jaka organizacija SKOJ-a. Normalno, i partija i SKOJ su bili u ilegalnosti, ali su djelovali u javnim društvima: zanatlijskim, pjevačkim, kulturnim i u skoro svim društvima koja su u to vrijeme postojala.

Sa tako razgranatom mrežom svojih uporišta u skoro svim slojevima naroda, Banja Luka je dočekala i okupaciju naše zemlje i početak ustanka i revolucije 1941. godine.